

 dos. Zaur Məmmədov
"02" "06" 2026-cı il

Fənn sillabusu
(işçi tədris proqramı)

İxtisasın şifri və adı: 6004004 - "İqtisadiyyat"

Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə

Kafedra: Maliyyə idarəetməsi və audit

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Seçmə fənn (Beynəlxalq valyuta-kredit münasibətləri)

Kodu: İPFS- B06

Fənn proqramı: (LDU-nun 01.06.2022-ci il tarixli Elmi Şuranın 4/51 sayılı əmri ilə nəşr olunmuşdur.)

Tədris ili: IV (2026/2027). Semestr: VII (Payız)

Tədris yükü: Cəmi: 80 saat. Auditoriya 24 saat (14 saat mühazirə, 10 saat seminar)

Tədris forması: Qiyabi

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 8 kredit

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: iqt.e.n., dos. Əliyeva Gülbəniz Tofiq qızı

Məsləhət günləri: I-V

E-mail ünvanı: gulbeniz_aliyeva@mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küç., 170-a

III. Tövsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat

1. Prof., i.e.d. Zahid Fərrux Məmmədov "Beynəlxalq valyuta – kredit münasibətləri və xarici ölkələrin pul- kredit sistemi". Dərslik. Bakı, 2012
2. M.M. Sadıqov, E.Ə. Balayeva, Ş.Ü. Həmişəyeva "Beynəlxalq valyuta-kredit münasibətləri və xarici ölkələrin pul-kredit sistemi" Dərslik, Bakı, 2003
3. Dos. Quliyev N.R., i.e.n. Mahmudov M.M. "Beynəlxalq maliyyə münasibətlər". Bakı, 2011
4. Dos. Dr. Vidadı Zeynalov "Maliyyə böhranı və antiböhran idarəetmə siyasəti". Bakı, Azərneşr. 2012. səh.224.

Əlavə ədəbiyyat

5. K.V.Rudiy "Xarici ölkələrin maliyyə , pul və kredit sistemi" Dərs vəsaiti, 2-ci nəşr, rus dilindən tərcümə, Bakı, 2009
6. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения : учебник для вузов / Л. Н. Красавина [и др.] ; ответственный редактор Л. Н. Красавина. — 5-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2024. — 542 с. — (Высшее образование). — ISBN 978- 5-534-19463-0. — Текст : электронный // Образовательная платформа Юрайт : [сайт]. — URL: <https://urait.ru/bcode/556501>
7. Международные финансы : учебник и практикум для вузов / В. Д. Миловидов [и др.] ; ответственные редакторы В. Д. Миловидов, К. Е. Мануйлов. — 3-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2024. — 528 с. — (Высшее образование). — ISBN 978-5-534- 18630-7. — Текст : электронный // Образовательная платформа Юрайт : [сайт]. — URL: <https://urait.ru/bcode/545219>
8. Игнатова, О. В. Международные расчеты и платежи. Практический курс : учебное пособие для вузов / О. В. Игнатова, О. А. Горбунова, А. А. Прудникова ; под редакцией О. В. Игнатовой. — Москва : Издательство Юрайт, 2025. — 134 с. — (Высшее образование). — ISBN 978-5-534-19599-6. — Текст : электронный // Образовательная платформа Юрайт : [сайт]. — URL: <https://urait.ru/bcode/556741>

9. Логинов, Б. Б. Международный банковский бизнес : учебное пособие для бакалавриата и магистратуры / Б. Б. Логинов. — 2-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2024. — 223 с. — (Высшее образование). — ISBN 978-5-534-18138-8. — Текст : электронный // Образовательная платформа Юрайт : [сайт]. — URL: <https://urait.ru/bcode/534358>
10. Лукасевич, И. Я. Финансовый менеджмент в 2 ч. Часть 2. Инвестиционная и финансовая политика фирмы : учебник и практикум для вузов / И. Я. Лукасевич. — 4-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2023. — 304 с. — (Высшее образование). — ISBN 978-5-534-03727-2. — Текст : электронный // Образовательная платформа Юрайт : [сайт]. — URL: <https://urait.ru/bcode/514817>
11. Чеботарёв, Н. Ф. Мировая экономика и международные экономические отношения : учебник / Н. Ф. Чеботарёв. — 4-е изд., стер. — Москва : Дашков и К°, 2022. — 350 с. — (Учебные издания для бакалавров). — ISBN 978-5-394-04598-1. — Текст : электронный // Университетская библиотека ONLINE : [сайт]. — URL: <https://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=684383>
12. Щебарова, Н. Н. Международные валютно-финансовые отношения : учебное пособие / Н. Н. Щебарова. — 4-е изд., стер. — Москва : ФЛИНТА, 2021. — 220 с. — ISBN 978-5-9765-0192-8. Текст : электронный // Университетская библиотека ONLINE : [сайт]. — URL: <https://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=93655>

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənlərin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin məqsədi və təsviri: Beynəlxalq valyuta – kredit münasibətlərinin nəzəri əsasları, müasir beynəlxalq valyuta sisteminin əsas prinsiplərinin, valyuta münasibətlərinin inkişaf qanunauyğunluqları və təşkil formalarının öyrənilməsidir. Beynəlxalq valyuta – kredit münasibətlərinin əsas anlayış kateqoriya və elementlərinin təhlili, müasir şəraitdə onların inkişaf tendensiya və qanunauyğunluqlarına baxılması dünya valyuta bazarlarının, ssuda kapitalı bazarlarının, qiymətli kağızlar, avrobazarın fəaliyyətinin praktiki aspektlərinin, valyuta kurslarına təsir edən amillər, milli və dünya valyuta sistemlərinin əsas elementlərinin öyrənilməsi: tədiyyə balansı, onun strukturu, əsas maddələrinin tənzimlənməsi üsullarının, valyuta məhdudiyyətlərinin tətbiqinin dünya təcrübəsinin təhlili, beynəlxalq kreditlər, formaları, onların tənzimlənməsi beynəlxalq hesablaşmaların əsas formalarının, beynəlxalq maliyyə təşkilatlarının fəaliyyət istiqamətlərinin öyrənilməsi, global maliyyə böhranlarının səbəb və nəticələri kimi mövzularla tələbələr bilik və məlumatlarının zənginləşdirilməsi.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələr bilik 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar, məşğələ və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilər;
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir;
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;

- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balının (imtahanda topladığı balın) miqdarı 17-dən az olmur. Əks təqdirdə tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balı cari qiymətləndirmə balına (semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala) əlavə olunmur. Fənn üzrə cari və aralıq qiymətləndirmənin ümumi nəticəsinə görə tələbənin biliyi yekun olaraq aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

Bal aralığı (göstərilən ballar daxil olmaqla)	Hərflə işarəsi	Sözlə yazılışı
91-100 bal	A	əla
81-90 bal	B	çox yaxşı
71-80 bal	C	yaxşı
61-70 bal	D	kafi
51-60 bal	E	qənaətbəxş
51-baldan aşağı	F	qeyri-kafi

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin Daxili intizam qaydalarını pozduqda onun barəsində mövcud qanunvericilik çərçivəsində müvafiq tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə: 14 saat; Seminar: 10 saat. **Cəmi: 24 saat.**

№	Tədris olunan mövzuların məzmunu	Saat		Tarix
		Mühazirə	Seminar	
1.	Mövzu № 1. Beynəlxalq valyuta sistemi və beynəlxalq maliyyə-kredit institutları Plan: 1. Valyuta sistemi və valyuta münasibətləri anlayışı 2. Valyuta sistemlərinin təkamülü 3. Genuya və Bretton Vuds valyuta sistemi 4. Yamayka valyuta sistemi və valyuta münasibətləri 5. Avropa valyuta sisteminin yaranması və valyuta ittifaqı 6. Beynəlxalq valyuta - kredit münasibətlərinin həyata keçirilməsində maliyyə-kredit institutlarının rolu 7. Dünya Bankı Qrupu 8. Beynəlxalq Valyuta Fondu Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]	2	2	
2.	Mövzu № 2. Tədiyyə balansı Plan: 1. Tədiyyə balansı anlayışı 2. Tədiyyə balansının strukturu 3. Tədiyyə balansının tənzimlənməsinin üsulları 4. Tədiyyə balansına təsir göstərən amillər Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]	2	2	
3.	Mövzu № 3. Valyuta siyasəti və valyuta kursları Plan: 1. Valyuta siyasəti və onun əsas məqsədi 2. Mərkəzi Bankın məzənnə siyasəti 3. Beynəlxalq likvidlik 4. Valyuta məhdudiyyətləri 5. Valyuta siyasətinin əsas formaları 6. Sabit, üzən və qarışıq kombinasiyalı kurs sistemləri 7. Nominal valyuta kursları 8. Real valyuta kursları 9. Valyuta kursuna təsir edən amillər Mənbə: [Mühazirə materialları 1-12]	2		

4.	Mövzu № 4. Valyuta siyasəti və valyuta kursları Plan: 1. Valyuta siyasəti və onun əsas məqsədi 2. Mərkəzi Bankın məzənnə siyasəti 3. Beynəlxalq likvidlik 4. Valyuta məhdudiyyətləri 5. Valyuta siyasətinin əsas formaları 6. Sabit, üzən və qarışıq kombinasiyalı kurs sistemləri 7. Nominal və real valyuta kursları 8. Valyuta kursuna təsir edən amillər Mənbə: [Mühazirə materialları 1-12]	2	2	
5.	Mövzu № 5. Beynəlxalq maliyyə bazarları və valyuta bazarları Plan: 1. Müasir dünya maliyyə bazarlarının formalaşmasının tarixi aspektləri 2. Maliyyə bazarları və onların növləri 3. Beynəlxalq maliyyə bazarlarının strukturu 4. Maliyyə bazarının iştirakçıları və ya subyektləri 5. Beynəlxalq pul bazarları 6. Beynəlxalq kapital bazarları Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]	2	2	
6.	Mövzu № 6. Beynəlxalq valyuta bazarları Plan: 1. Valyuta bazarının mahiyyəti 2. Valyuta bazarının funksiyaları və xüsusiyyətləri 3. Valyuta bazarının obyekt, subyektləri və xarakteristikası 4. Valyuta bazarlarında əməliyyat növləri və digər bazarlardan fərqləri 5. Beynəlxalq kredit və maliyyə bazarları. Avrobazar 6. Beynəlxalq valyuta - kredit əməliyyatlarında informasiya texnologiyaları (SWIFT, WESTERN UNION) Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]	2		
7.	Mövzu № 7. Beynəlxalq kredit münasibətləri və regional maliyyə təşkilatları Plan: 1. Beynəlxalq kreditin funksiyaları və prinsipləri 2. Beynəlxalq kredit iqtisadi kateqoriya kimi 3. Beynəlxalq kreditin formaları 4. Lizing, faktoring və forfeyting beynəlxalq kreditin daha perspektivli formaları kimi 5. Beynəlxalq kreditin şərtləri 6. Beynəlxalq kredit münasibətlərinin dövlət tənzimlənməsi 7. Regional maliyyə təşkilatlarının məqsəd və funksiyaları və Azərbaycanla valyuta-kredit münasibətlərinin əsas istiqamətləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]	2	2	
X	Cəmi:	14	10	

XI.Fənn üzrə tələblər: Tələbə mühazirə və seminar məşğələlərində fəal iştirak etməli, mövzular üzrə nəzəri bilikləri mənimsəməli, verilən praktiki tapşırıqları və müstəqil işləri vaxtında yerinə yetirməlidir. Beynəlxalq valyuta sistemi, tədiyyə balans, valyuta siyasəti, beynəlxalq maliyyə və kredit bazarları üzrə təqdimatlar hazırlamalı, kollokvium və imtahanlarda iştirak etməlidir. Mövzular üzrə analitik təhlillər aparmaq, beynəlxalq maliyyə institutlarının fəaliyyəti və valyuta-

kredit münasibətləri ilə bağlı nümunələri araşdırmaq tələb olunur. Tədris prosesində akademik etik qaydalara riayət edilməlidir.

XII. Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- mühazirə, seminar, praktiki tapşırıqlar;
- təqdimat və müzakirə;
- debat;
- müstəqil iş/araşdırma.

XIII. Fənn üzrə təlim nəticələri:

- Beynəlxalq valyuta-kredit münasibətləri, valyuta sistemi, tədiyyə balansı və beynəlxalq maliyyə bazarları ilə bağlı əsas anlayışları, terminləri və prinsipləri yada salır və sadalayır;
- Valyuta sistemlərinin işləmə mexanizmini, valyuta siyasətinin və tədiyyə balansının iqtisadiyyata təsirini izah edir və şərh edir;
- Valyuta məzənnələrinin hesablanması, beynəlxalq hesablaşma formalarının seçilməsi və maliyyə əməliyyatlarının aparılması zamanı əldə etdiyi bilikləri praktiki məsələlərdə tətbiq edir;
- Beynəlxalq maliyyə bazarlarında baş verən prosesləri, valyuta risklərini və maliyyə böhranlarının səbəb-nəticə əlaqələrini təhlil edir və müqayisə aparır;
- Müxtəlif ölkələrin valyuta-kredit siyasətlərini, beynəlxalq maliyyə institutlarının fəaliyyətini və antiböhran tədbirlərini qiymətləndirir və əsaslandırılmış qərarlar verir;
- Beynəlxalq maliyyə proseslərinə uyğun olaraq valyuta siyasəti, risklərin idarə olunması və antiböhran strategiyaları üzrə yeni yanaşmalar və təkliflər hazırlayır.

XIV. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV. Kollokvium sualları:

1. Valyuta sistemi və valyuta münasibətləri anlayışı
2. Beynəlxalq valyuta - kredit münasibətlərinin həyata keçirilməsində maliyyə-kredit institutlarının rolu
3. Beynəlxalq Valyuta Fondu
4. Tədiyyə balansı anlayışı
5. Tədiyyə balansına təsir göstərən amillər
6. Valyuta siyasəti və onun əsas məqsədi
7. Valyuta kursuna təsir edən amillər
8. Müasir dünya maliyyə bazarlarının formalaşmasının tarixi aspektləri
9. Valyuta bazarının mahiyyəti
10. Beynəlxalq kreditin funksiyaları və prinsipləri

XVI. İmtahan sualları:

1. Valyuta sistemi və valyuta münasibətləri anlayışı
2. Valyuta sistemlərinin təkamülü
3. Genuya və Bretton Vuds valyuta sistemi
4. Yamayka valyuta sistemi və valyuta münasibətləri
5. Avropa valyuta sisteminin yaranması və valyuta ittifaqı
6. Beynəlxalq valyuta - kredit münasibətlərinin həyata keçirilməsində maliyyə-kredit institutlarının rolu
7. Dünya Bankı Qrupu
8. Beynəlxalq Valyuta Fondu
9. Tədiyyə balansı anlayışı
10. Tədiyyə balansının strukturu
11. Tədiyyə balansının tənzimlənməsinin üsulları
12. Tədiyyə balansına təsir göstərən amillər
13. Valyuta siyasəti və onun əsas məqsədi
14. Mərkəzi Bankın məzənnə siyasəti
15. Beynəlxalq likvidlik
16. Valyuta məhdudiyyətləri
17. Valyuta siyasətinin əsas formaları
18. Sabit, üzən və qarışıq kombinasiyalı kurs sistemləri

19. Nominal və real valyuta kursları
20. Valyuta kursuna təsir edən amillər
21. Müasir dünya maliyyə bazarlarının formalaşmasının tarixi aspektləri
22. Maliyyə bazarları və onların növləri
23. Beynəlxalq maliyyə bazarlarının strukturu
24. Maliyyə bazarının iştirakçıları və ya subyektləri
25. Beynəlxalq pul bazarları
26. Beynəlxalq kapital bazarları
27. Valyuta bazarının mahiyyəti
28. Valyuta bazarının funksiyaları və xüsusiyyətləri
29. Valyuta bazarının obyekt, subyektləri və xarakteristikası
30. Valyuta bazarlarında əməliyyat növləri və digər bazarlardan fərqləri
31. Beynəlxalq kredit və maliyyə bazarları. Avrobazar
32. Beynəlxalq valyuta - kredit əməliyyatlarında informasiya texnologiyaları (SWIFT, WESTERN UNION)
33. Beynəlxalq kreditin funksiyaları və prinsipləri
34. Beynəlxalq kredit - iqtisadi kateqoriya kimi
35. Beynəlxalq kreditin formaları
36. Lizing, faktoring və forfeyting - beynəlxalq kreditin daha perspektivli formaları kimi
37. Beynəlxalq kreditin şərtləri
38. Beynəlxalq kredit münasibətlərinin dövlət tənzimlənməsi
39. Regional maliyyə təşkilatlarının məqsədi, funksiyaları və Azərbaycanla valyuta-kredit münasibətlərinin əsas istiqamətləri

Seçmə fənn (Beynəlxalq valyuta-kredit münasibətləri) fənninin sillabusu 6004004 – "İqtisadiyyat" ixtisasının təhsil proqramı, tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus "Maliyyə idarəetməsi və audit" kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq olunmuşdur ("02" "06" 2026-cı il "20" sayılı iclas protokolu).

Fənn müəllimi:

dos. Gülbəniz Əliyeva

Kafedra müdiri:

dos. Əlixan Bədəlov